

ARNHEMISCHE

COURANT.

Dingsdag

den 3 November.

Deze Courant, die geregeld 3 maal in de week wordt uitgegeven, en wel op Dinsdag, Donderdag en Zaterdag, is, voor den prijs van f 12 in het jaar, bij alle Boekverkoopers en Postkantoren in het geheele Rijk te bekomen.

FRANKFORT, den 30sten October.

De Italiaansche dagbladen behelzen berichten uit Egina en Navarino van het laatste der maand September. Volgens deselven zou de graaf *Capo d'Istria*, naar aankomst van den gesloten vrede tuschen Rusland en de Porte, eene nieuwe nationale vergadering bijeenroepen; de wijl hij instandig is hard te werken op het terugkrijgen van het vaste land, die zich nog in handen der Turken bevonden, het voortzetten. De admiraal *Alban* heeft, met het *flag* *Hellas*, Preveza geblokkeerd, en de admiraal *Stentini* derzelven vaart de golf van Salomichi. De graaf *Augustin Capo d'Istria* zou met een korps troepen van Missolonghi naar Athene, de Prins *Demetrius Ypsilanti* met een ander korps naar Euboea en een derde legerhoofd naar Epirus opbreken.

Volgens dezelfde dagbladen, is het tegenwoordig in Epirus treurig gesteld. Overal was regeringloosheid. 8000 Albanezen waren tegen den Sultan opgestaan, en daar zij geene soldij meer ontvingen, waren de ingezetenen, zoo wel Mahomedanen als Christenen, aan de ergste knevelarijen en gewelddadigheden blootgesteld.

WARSCHAU, den 25sten October.

Om ook in het koninkrijk Polen het aandenken aan de overwinningen der Russische legers in Turkije te bewaren, heeft Z. M. de Keizer van Rusland aan onze stad een bij Adrianopel veroverd Turksch vaandel en 3 paardenstarten ten geschenke gegeven. Deze zegetekenen werden heden in de St. Johannes kerk nedergelegd, waar zich reeds een Turksch vaandel bevindt, dat door den Koning van Polen, *Johann III*, te Weenen werd veroverd.

De koude is bij ons reeds vroeg ingevallen.

PARIS, den 26sten October.

De liberale bladen behelzen weder geruchten nopens eene op handen zijnde verandering van ministers; maar het ministeriele avondblad rangschikt se nog onder de logens van den dag.

Het prevotale gerechtshof te Sports heeft onlangs weder 16 personen ter dood veroordeeld, onder welke 14 hooft officieren, die afwezig waren. Twee der veroordeelden hebben hinnen straf ondergaan, hetwelk vier andere, die tot ballingschap verwezen zijn, hebben moeten aanzien.

MADRID, den 19den October.

De afgevaardigden uit het rijk, bij gelegenheid van 's Konings huwelijk, hebben zich heden naar het Escorial begeven, ten einde Z. M. te verzoeken, eene amnestie te verleenen en hebben Hoogstdenzelfen aldus aangesproken: « Sire, geen gunstiger gelegenheid zou zich kunnen voordoen, om uwe gansche goddierenheid aan den dag te leggen; uwe volken hopen, dat de amnestie zal verleend worden; dit gunstbewijs zal in het geheele rijk met blijdschap en toewijding ontvangen worden.

De hertogin van Benaventa heeft verzocht, dat haar zoon, de Prins van Anglona, naar Madrid zou mogen komen; dan de Koning heeft zulks geweigerd, zeggende, dat hij geene zoodanige bijzondere gratie wilde verleenen, daar er weltra eene algemeene vergiffenis zou geschonken worden, ten gevolge waar van alle uitgewekenen, met uitzondering van een klein aantal, naar Spanje zouden kunnen terugkeeren.

BRUSSEL, den 29sten October.

Op onderscheidene plaatsen worden thans weder klagschriften aan de Staten-Generaal geteekent. De pastoors en kapellaans zijn meest de eerste teekenaars.

Volgens een der dagbladen, zou er ook een verzoekschrift ter teekening gelagd worden, om de roomsche geestelijkheid uit te noodigen, niets meer van den lande te ontvangen, om langs dien weg te bevorderen, dat ook voor de andere eerediensten niets meer op de staatsbegroting uitgetrokken worde.

De Katholiek-liberalen dagbladen klagen over een plan, dat een aantal leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zouden beraamd hebben, om zich tot eene gematigde partij te vormen.

GRAVENHAGE, den 29sten October.

Eergisteren avond is de centrale afdeling der Tweede Kamer vergaderd geweest, en heeft zich bezig gehouden met het opmaken van het algemeen verslag wegens het adres in antwoord op 's Konings aanspraak.

Gisteren heeft gemelde Kamer eene vergadering met gesloten deuren

gehouden, het algemeen verslag gehoord, en het adres aangenomen. Zoo men wil, waren er twee ontwerpen elk door een deel der commissie, voorgedragen, en is over elk afzonderlijk gestemd geworden. De Tweede Kamer heeft zich gisteren geconcentreerd, is heden wederom vergaderd geweest, en heeft zich met het voormeld adres bezig gehouden. De stemming van gesloten deuren van Zaterdag II. heeft de heer *Fockema* wederom zijn gewonen jaarlijkschen afrekeningsrapport overgelegd en uitgeven overgelegd.

Het aan de Staten-Generaal voorgedragene ontwerp van wetboek van strafvordering is in twee en twintig titels afgedeel, waarvan wij hier de opschriften laten volgen:

- Titel I. Van het opsporen der misdrijven; II. Van den regter-commissaris en van de voorloopige geregterlijke instructie; III. Van dagvaardingen in persoon en van de in hechtenisstelling van de beklaagden; IV. Van de verzending van het geding naar het provinciaal gerechtshof en van de verdere beslukkingen, daaromtrent door het Hof te nemen; V. Van het regsgeding op de terechtzitting van het provinciaal gerechtshof; VI. Van het regsgeding in correctionele zaken; VII. Van het regsgeding wegens overtredingen van politie; VIII. Van beklagden of beschuldigen, welke afwezend zijn gebleven, niet hebben kunnen achterhaald worden, of ontvlugt zijn; IX. Van de herkenning van veroordeelden die ontvlugt en weder achterhaald zijn; X. Van de rechtspleging ter zake van valscheid; XI. Van de wijze van rechtspleging jegens hen die den eerbied gebieden aan de openbare magt verschildigd; XII. Van de wijze op welke in strafzaken de getuigenissen van de leden van het Koninklijk geslacht zullen worden ontvangen; XIII. Van het regsgeding voor den hoogen raad, in strafzaken; XIV. Van de regeling van rechtsgebied; XV. Van de wraking van regters en de verzending van de zaak, uit dien hoofde naar eenen anderen regter; XVI. Van de mogelijkheid in de instructie en het wijzen eener zaak, mitsgaders van de opschorting en vernietiging van arresten in strafzaken, uit hoofde van zekere bepaalde omstandigheden; XVII. Van de verzoeken tot cassatie; XVIII. Van de gevangenis; XIX. Van de middelen om de persoonlijke vrijheid te verzekeren tegen onwettige gevangenhouding of andere willekeurige handelingen; XX. Van het bewijs der misdrijven; XXI. Van de kracht der gewijsden in strafzaken, ten aanzien van burgerlijke rechtsvorderingen, en XXII. Van het ophouden en te niet gaan van vervolgingen en straffen.

Van den 1sten November.

In het comité-generaal van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van den 25sten October, heeft de commissie, benoemd tot het vervaardigen van een adres, in antwoord op 's Konings aanspraak, verslag uitgebragt en een ontwerp voorgesteld, waarvan zeven exemplaren zouden afgeschreven en naar de afdelingen verzonden worden. In dezelfde vergadering heeft de heer *Fockema* aan de Kamer het vervolg van zijnen arbeid, betrekkelijk berekeningen over de staatsbegrotingen, overgelegd, welke gedrukt en rondgedeeld zullen worden. Hij beveelt den leden van de verschillende gewesten des rijks, daarin eensgezindheid van denk- en handelwijs aan, welke, naar zijn inzien, ten volle bestaanbaar is.

Den 27sten October hebben de afdelingen der Kamer zich met het ontwerp van adres onledig gehouden.

Den 28sten October is de vergadering weder in comité-generaal bijeengekomen, de centrale afdeling bragt daarin rapport uit over het voorstel van adres, en had hetzelfde, ten gevolge van het door sommige afdelingen genit verlangen, eenigzins gewijzigd. Eenige leden wenschten dat dit nieuw adres voor de tweede maal in de afdelingen zoude worden overwogen; hetwelk door anderen bestreden werd. De heeren *de Langhe*, *van Sasse van Yssel*, *de Stassart*, *de Gerlache*, *le Hon*, *Fallon* en eenige andere leden, spraken voor de verzending naar de afdelingen; de heeren *van Reenen*, *Warin*, *Beelaerts*, *Sijpkens* en *van Crombrugge*, waren van oordeel, om tot de dadelijke beraadslaging over te gaan. Men besloot hierop tot de hoofdelijke stemming: 53 leden stemmen voor de dadelijke beraadslaging en 23 voor de verzending aan de afdelingen. Het gevolg daarvan was, dat het gewijzigd ontwerp voor de tweede maal gelezen werd. De heer *de Brouckere* stelde nu voor, dat in de eerste zinsnede van het adres, waarin gesproken wordt over de *bloedken van verknochtheid welke het Nederlandsche volk aan deszelfs*

Souverein gegeven heeft, men de woorden zoude voegen en de hoop welke hetzelfde in zijnen Koning stelt, alsmede dat men eene font in den Franschen tekst van het adres, in de derde zinsnede, zoudde veranderen. Dit voorstel werd door de heeren *Fallon, de Stassart, Smeumont de Volsberghe, le Hon, de Langhe, de Secus* en een groot aantal andere leden ondersteund. De heer *de Brouckere* oordeelde, dat de commissie zich met die veranderingen behoorde bezig te houden. Sommige Noord-Nederlandsche afgevaardigden verzochten, dat te dien gelegenheid sommige veranderingen en omzettingen in den Hollandschen tekst van het ontwerp zouden gemaakt worden. De heer *Syphens* kon zich met de zinsnede, betreffende het onderwijs, niet vereenigen. Hoe zeer hij in geenen deele opkwam tegen de milde beginselen omtrent het onderwijs, meende hij dat de Staten-Generaal niet moesten verklaren, dat dienaangaande eene wet noodzakelijk zij.

De heer *de Gerlache* verdedigde die zinsnede en zeide, dat men alleen de zinsnede van 's Konings aanspraak had omgezet, met te zeggen, dat men de weldaad, welke Z. M. aankondigt, met verlangen te gemoet ziet. Dit laatste gevoelen werd ook door de heeren *van Sasse van Yssel* en *Beelaerts* ondersteund.

De heeren *de Stassart* en *de Brouckere* gaven te kennen, dat men altijd het gebruik gevolgd had, om de veranderingen, wanneer zij ondersteund werden, aan de commissie te onderwerpen, en daarover eerst te stemmen.

De commissie verliet hierop dan ook de zaal. Na eenige oogenblikken komt zij daarin terug en doet verslag, bij monde van den heer *Reijphins*, over de voorgestelde veranderingen, die allen werden toegestaan, met uitzondering van die van den heer *Ljcklama a Njeholt*, welke eene andere zinsnede omtrent de kolonien had verlangd.

Vervolgens bragt de voorzitter het adres, zoodanig als het thans gewijzigd was, in hoofdelijke omvraag: 59 leden stemmen voor hetzelfde en 22 tegen. Het adres alzoo aangenomen zijnde, zal naar de Eerste Kamer worden verzonden.

De leden welke tegen het adres hebben gestemd, zijn de heeren *Lizac, Pockema, Jarges, Warin, de Jonge, G. Clifford, Syphens, van Toulon, Byleveld, Ljcklama a Njeholt, Dedel, Dijkmaester, van Wickevoort Crommelin, van Alphen, van Alberda van Bloemersma, Hinlopen, van Tuijll van Heeze, Hoijck van Papendrecht, Boudaert, van Lijnden, Gockinga* en *Yssel de Schepper*.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal is op denzelfden dag van de aanneming van het adres bij de Tweede Kamer, Donderdag den 28sten October vergaderd geweest; zij heeft zich den 29sten daarmede in de afdeelingen bezig gehouden en den 30sten daarover in hare vergadering beraadslaagd. Dezelve hebben vrij lang geduurd; een aantal leden hebben zoo wel voor als tegen het adres het woord gevoerd en ten slotte is hetzelfde met eene kleine meerderheid van stemmen aangenomen geworden.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Donderdag den 29sten October.

Ten half drie ure wordt de vergadering geopend.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd. De heer *Byleveld* heeft doen aantekenen, dat hij tegen het besluit van de meerderheid der Kamer heeft gestemd.

Is ontvangen en wordt voorgelezen:

I. Eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, behelzende de goedkeuring van de Staten-Generaal in het huwelijk van H. K. H. Prinses *Wilhelmina Frederika Louisa Charlotte Marianne der Nederlanden*, met Z. K. H. Prins *Frederik Hendrik Albert*, zoon van Z. M. den Koning van Pruisen. Bij deze boodschap van Z. M. wordt te kennen gegeven, dat Hoogstdezelve zich overtuigd hield, dat deze gewenschte verbintenis het geluk bevorderen zal van zijne beminde dochter en tevens dienstbaar zoude zijn aan de belangen der natie, uit hoofde dezelve de banden der familie- en vriend-natuurlijke betrekkingen met het hof van Pruisen al meer en meer zal bevestigen. — Zal worden gedrukt en rondgedeeld, en verzonden aan de afdeelingen. En daar het ontwerp was, zoo als de voorzitter zich uitliet, dat deze zaak zoo spoedig mogelijk overwogen wierd, zoo besloot men, dit ontwerp morgen in de afdeelingen te overwegen en overnorgen daarover centrale sectie te houden.

II. Eene koninklijke boodschap, ten geleide van acht ontwerpen van wetten, strekkende ter wijziging der bestaande wetten op het zout, den wijn, het binnenlandsch en buitenlandsch gedistilleerd, de bieren en azijnen en de suiker. Bij deze ontwerpen is eene memorie van toelichting gevoegd.

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, wordt de vergadering opgeheven en onbepaald geschornd.

Zitting van Vrijdag den 30sten October.

Ten half een ure wordt de vergadering geopend.

De notulen van het verhandelde in de zitting van gisteren worden gelezen en gearresteerd.

De centrale sectie brengt rapport uit op het ontwerp van goedkeuring van de Staten-Generaal, in het huwelijk van H. K. H. Prinses *Martha* met Z. K. H. Prins *Albert* van Pruisen. Al de afdeelingen hadden van het ontwerp hunne goedkeuring geleverd, zonder eenige aanmerkingen daarop te hebben gemaakt. De voorzitter verklaart de bevestiging van het ontwerp geopend. Niemand vroeg over hetzelfde het woord, zoo dat men overgaat tot het in hoofdelijke omvraag brengen van hetzelfde.

Het ontwerp wordt met algemeene stemmen, ten getale van 75, aangenomen en zal op de gebruikelijke wijze aan de Eerste Kamer worden gezonden.

Mevrouw de weduwe *van de Spiegel* geeft aan de Kamer kennis van het overlijden van haren echtgenoot. De griffier wordt gelast om te verzoeken, namens de vergadering, eenen brief van rouwbeklag en deelneming in het gelede verlies te zenden.

Wordt hulde gedaan van een aantal aan de Kamer aangekondigde werken, die in de boekery zullen worden geplaatst en waarvan in de notulen melding zal worden gemaakt.

De vergadering wordt daarna gesloten onder het volgend besluit.

— Naar men verneemt heeft Z. M. aan elk der vijf schrijvers van de best gekende memorien over de vaderlandsche geschiedenis, eene gouden medaille geschonken, te weten aan de heeren *Schellema*, griffier van het hoog militair gerechtshof te Utrecht; *H. Beijerman*, hoogleeraar bij de school voor de marine te Medenblik; *Royjaards*, hoogleeraar in de godgeleerdheid te Utrecht; *Groen van Prinsterer*, secretaris van het kabinet des Konings, en *de Jonghe*, substituut-archivarius des rijks te 's Gravenhage. Hunne verhandelingen zullen op kosten van het gouvernement gedrukt worden.

Z. M. heeft geoordeeld vooreerst nóg geen geschiedschrijver voor het rijk uit de schrijvers van deze verhandelingen te moeten kiezen, gelijk hij Hoogstdezelfs besluit van den 3^{den} Junij 1827 bepaald was.

Mengelwerk.

ESSAI SUR LA LIBERTÉ DE L'ENSEIGNEMENT, ET SUR LES PRINCIPES GÉNÉRAUX D'UNE LOI ORGANIQUE DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE. PRÉCÉDÉ D'UN COURS D'ÉTUDE SUR LA SITUATION ACTUELLE DE L'ÉDUCATION DES PAYS-BAS. PAR ADOLPHE BOSCH, Avocat à la Cour supérieure de Bruxelles.

Het zal wel door niemand gevergd worden, dat wij van alle staat- en letterkundige brochures, die in onze dagen in het licht gegeven worden, melding maken; tijd, lust en plaats zonden ons dit verbieden. Het werkje, waarvan wij hierboven den titel aankondigen, maakt misschien uitsluitend op eene uitzondering, en door de omstandigheden, die tot de uitgave hebben aanleiding gegeven, en (moeten wij het zeggen) door de betrekking, waarin de schrijver van hetzelfde geplaatst is. Het is evenwel geenszins onze bedoeling een uitvoerig verslag (immersa voor dit oogenblik) van het bedoelde werkje te geven, veel min hetzelfde aan een strepke kritiek, met betrekking tot zijn en inhoud te onderwerpen. Maar neer er echter in de op handen zijnde discussie bij de Staten-Generaal over het stuk van onderwijs, hiertoe de gelegenheid zich opbreekt, wenschen wij ons voor, van de wenken, daarin voorkomende, eenigzins tijds gebruik te maken. Maar waarom zal men zeggen dan van het werk gesproken? waarom hetzelfde aangekondigd? waarom het niet, even gelijk zoo vele andere vlugschriften van den dag, die even spoedig uit de vergetelheid verdwijnen, als zij verschijnen, ter zijde gelegd? Is er dan iets nieuws in het onderhavige werk? verspreidt het een helder licht over de zaak, welke thans *helaas in kwestie* is? (want het is een bedroevend verschijnsel in onzen tijd, dat het verstand van de meeste menschen is en in de handen van kwaadwilligen als een middel gebruikt wordt om twist, tweedragt en ongeluk te zaaien) wij moeten nogmaals heen zeggen, maar wij herhalen het tevens, de omstandigheid die tot de uitgave heeft aanleiding gegeven, en de betrekking, waarin de schrijver geplaatst is, doet ons voor een oogenblik de pen opvatten.

De heer Bosch, (wanneer wij wel onderrikt zijn) voorheen advocaat te Maastricht, geroepen of beroepen tot redacteur en chef van het te Brussel uitgegeven wordende dagblad *le Belge*, dat zich noemt *Journal du Roi et de la patrie*, had, al dadelijk bij den aanvang, dat hij het hoofd der redactie van dat dagblad geplaatst was, eene soort van pennestrijd te voeren met den *Courrier des Pays-Bas*, waaraan hij, zoo als men ligt denken kan, geene onkiesche uitdrukkingen werd toegezonden. Denk evenwel niet, lezers, dat deze pennestrijd het een of ander staat-, letter- of regtskundig geschilpunt ten onderwerp had.

geenen deele; de *Courrier des Pays-Bas* is geen vriend van zulke geschillen; want wat komt staat en regtskennis te pas, wanneer men slechts wil een oppositie maken *quid même!* Het groote kwaad, dat de nieuwe hoofd-redacteur van den *Belge* gedaan had, was, dat hij niet op het gouvernment schold zoo als zijne collega's; met een woord *dat hij gematigd* was en zelfs zijne ambtsbroeders tot gematigdheid aanmaande. Dit kan er niet door, de catholico-liberalen van den *Courrier des Pays-Bas*, die (niet overmaat zeker van liberalismus van den ecliten atempel) volstrekt willen hebben, dat een ieder door hunne bril ziet, konden hem dit niet vergeven; de gematigdheid, ofschoon zij NB. *est modus in rebus* tot hun devies hebben, staat niet in hunne dictionnaire; de hoofd-redacteur van de *Belgen* ofschoon een medearbeider in den Belgischen oppositie-wijngaard, moest gehoniseerd en gebalouerd worden; men gaf hem eindelijk den bijnaam van *apôtre de la modération*, hetgeen, ofschoon in hunne oogen een schimpnaam, wij voor den heer BOSCH als een eeretitel rekenen.

Eenigen tijd later scheen de heer B. over de zoogenaamde vrijheid van onderwijs het zelfs met zijne redacteurs niet eens te zijn, want aan zijne artikels, over dit onderwerp, werden in het dagblad, waarvan hij NB. hoofd-redacteur was, eene plaats geweigerd. Wij zullen, noch kunnen hier beslissen, hoedanig dit in zijn werk is gegaan, daar wij ons niet gaarne met de *res domestique* van anderen bemoeijen, maar wij, in onze Geldersche *marecages*, warant tot nu toe in alle eenvoudigheid van gedachten, dat een chef wezenlijk de baas dient te zijn, maar men ziet wel dat wij er niet achter zijn. De heer BOSCH, ter goeder trouw zijn gevoelen voor goed houdende, en misschien ook wel door eene ligt verschoonbare schrijfsjente beziel, besloot zijne gevoelens op eene andere wijze publiek te maken, en ziedaar de aanleiding tot de uitgaaf van dit werkje.

Maar zoude men het nu gelooven, dat hier al dadelijk het eenigzins triviale spreekwoord (*van zijne vrienden moet men het hebben*) bewaardheid werd? Want juist in den *Belge* (let wel, lezer, in het dagblad, waarvan de heer BOSCH hoofd-redacteur of directeur is) wordt het onderhavige werkje het eerste aangerand en met douceurs overladen; de *Courrier des Pays-Bas* liet zich, benevens zijne andere gildebroeders, niet lang wachten, en, zoo als te voorzien was, aan hatelijkheden was geen gebrek. Maar vraagt gij nu, welke gevoelens heeft de schrijver dan in zijn werk aan den dag gelegd, heeft men den stijl of den vorm van hetzelfde aangerand? Ja wel, zoo wat, — maar daar zoude men over heen gestapt hebben, wanneer eg. maar hier en daar een scheldwoord op de Hollanders gevonden werd, of eene hatelijke uitdrukking voor het gouvernment; maar de heer B. heeft iets veel erger gedaan; hij denkt misschien dat hij (ik durf het heilige woord haast niet zóus schrijven) een ministerieel!! geworden is met al den aanhef van dien. Misgeraden. De schrijver komt er voor uit, dat hij een groot voorstander van de *union catholico-liberale* is — dat hij denkt dat de priesterpartij ter goeder trouw aan deze vereeniging halde doet, — dat het jezuitismus in ons land niet te vreezen is — dat de noordelijke provincien gefavoreerd zijn — dat de minister VAN MAANEN de hoofdbron van alle kwaad is, enz. enz., met één woord, hij is het volstrekt met de Belgische oppositie en principes eens, maar het is al wederom *zijn gematigdheid*, die hem hier parten speelt, want o gruwel aller gruwelen! hij durft te schrijven: *que le but du gouvernement a été et est encore de faire le bien*. Het gouvernement ter goeder trouw!! welk eene dwaling! al dacht men het, dan moest men het nog niet zeggen; en opdat er niets aan zijne ketterij mogt ontbreken, hij geloofst aan de talenten en aan de goede bedoelingen (ofschoon hij zijne handelingen afkeurt) van den minister van Justitie.

Moeten wij hieruit nu eene gevolgtrekking maken, hoedanig het thans met de zoogenaamde oppositie in *Belgie* gesteld is, wij zouden loonen het gezond oordeel onzer lezers te miskennen, wanneer wij hen na het gezegde, voor welks echtheid wij instaan, hierin wilden voorlichten of behulpzaam zijn. Wij nemen, veeleer dan gezegd te had, om ons openlijk te verheugen over de veelvuldige hatelijkheden, welke ons dagblad tegenwoordig van de Belgische oppositie en zich noemende onafhankelijke dagbladen moet verdragen; wij stellen er onze eer in, wij dragen er roem op, niet tot hunne vrienden in staatkundige denk- en handelwijze te behooren; en zullen op den door ons sedert eene zoo lange reeke van jaren betreden weg, zonder omzien blijven voortgaan.

BISSCHOPPELYK MANDEMENT.

Naauwelijks had de Koning het besluit van den 1den dezer genomen, of de bisschop van *Mechelen* deed Zijne Majesteit plegtig bedanken. Dat besluit, hoe duidelijk ook, het nogtans, eenige in geschil zijnde punten, over het aannemen der seminaristen, onaangetoerd, en, alzo de vroegera, voor de bisschoppen eenigzins bindende bepalingen in volte bracht. Dat dit de bedoeling was, stellen wij voor zeker, doch de Prins van ORANJE schijnt daar aan te twijfelen, en neemt het besluit in dier voege op, als of hij van nu af aan, voogd en meester was in het land.

In de onzekerheid, waarin hij noodzakelijker wijze verkeerden moest, was het zeker niet kwaad geweest, om eene kleine inlichting te vragen. Hij heeft daarentegen verkozen om geene verklaring te vragen, maar die te geven, en zie daar den inhoud van zijn mandement, in dato den 13den dezer.

Volgens dit vrij merkwaardige, en niet min zonderlinge stuk, aan de geloofgen van het bisdom gerigt, zal het onderwijs voortaan in twee afdeelingen gedeeld zijn, van welke de eerste de *humaniora* en de wijsbegeerte, de laatste de godgeleerdheid bevatten zal. Den studie-kours der eerste afdeeling, vervolgt de bisschop, zal zeven jaren bestaan, (zegge zeven jaren), en dat wel alleen voor het Latijn en Grieksch te leeren, daaronder begrepen de groote en kleine figuren en de rhetorica. De geschiedenis, de aardrijkskunde, de wiskunde enz. zullen geenszins gevonden worden, maar de leerlingen zullen dan middel vinden om hunne kennis voort te zetten. Bij vergunning zullen zij zich ook toegelaten hebben op de Hollandsche, Duitse en andere talen, niet om dat de eerste hunne moedertaal is, en zij er eenmaal het woord Gods in moeten verkondigen, niet om dat de laatste zoo vele schatten bevat van menschenlijke wijsheid, neen, maar omdat dit een en ander in groote steden te pas kan komen. Het zeade en zevende jaar zal besteed worden aan de beoefening der filosofie; men zal ook aan eenige leerlingen onderrigt geven in de Hebreeuwse letterkunde.

De tweede afdeeling zal van vier jaren wezen, en aan de studie der godgeleerdheid zijn toegewijd; hoe en volgens welke leidraad er gestudeerd zal worden zegt de bisschop niet; hij zegt alleen dat hij door de tranen en de gebeden zijner Diocesanen tot die hoogte gekomen is, waar hij nu op staat, en het nu verder wel vinden zal. Tranen, zegt hij vervolgens, komen nu niet meer te pas, maar er behoort geld te wezen. Ook het geld staat op den voorgrond, bij het tweede punt, handelende over de aanneming der leedere planten, die vooral hun catechismus moeten weten en verstaan.

Om tot de eerste afdeeling over te gaan, wordt een examen vereischt, en zoo de jongelingen hunne voorbereidende studien elders gedaan hebben, dan zal dat examen binnenskamers en door eene commissie worden afgenomen. Opdat intusschen de studenten van het Collegium Philosophicum, zich niet zouden aandienen, zal de commissie zich eerst later vergaderen, te weten, wanneer het seminarium gevuld, en er quasi voor niemand meer plaats zal wezen, welke bestellingen alle plaats hebben, in den geest en overeenkomstig de onveranderlijke grondrevels van onze moeder de heilige kerk.

De kerk, zoo staat er al verder in het mandement, was ten allen tijde de vriendin, de bewaardster, de begunstigster der wetenschappen enz. De bisschop wil daarom dat er in zijn seminarium gelegenheid zal wezen om sommigen wat verder te doen indringen, de meerderheid zou dit schadelijk zijn; voor goede werklieden in den wijngaard des Heeren, is die groote geleerdheid ook geen vereischte; zoo het intusschen gebeurde dat er onder den domper een AUGUSTINUS of een CHRYSOSTHOMUS zich ontwikkelde, dan zou het *Monseigneur* evenwel groot plezier doen.

Maar nu verder. — Van de aanstaande geldheffing is reeds met een woord gesproken, oudtijds bestond er iets dergelijks; om vleesch te eten op saterdag betaalde men twaalf centen, welke na afkorting der leges, naar het seminarium keerden; dan die giften zijn niet meer toereikende, de beminde Diocesanen hebben goede bezuren, en het zijn hunne rijkdommen die zij brengen moeten, zijnde de heeren Dekens belast met de uitvoering van dit besluit.

Eindelijk worden er ook gebeden gevraagd, maar hij wijze van transactie, even als met de tranen, kan men er spaarzaam, en zoo wat naar wel gevallen mede omspringen, zoo slechts de *quatertempor dagna* behooren gevierd worden.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

- Den 1sten November 1417 namen de Hoekschen de stad *Gorinchem* in.
- Den 1sten dito 1585 werd Prins MAURITS stadhouder, kapitein-generaal.
- Den 1sten dito 1771 werd de Hollandsche kapitein ter zee, IAN HENDRIK KINSBERGEN, door Hare Majesteit de Keizerin van *Rusland* tot dervelver eerste luitenant en kapitein van een oorlogsschip van 64 stukken aangesteld.
- Den 2den dito 997 werd het eerste allerzielen-feest bij de Roomsche Katholiken gevierd; eene instelling, welke in 1829 dus reeds 832 jaren heeft bestaan.
- Den 2den dito 1532 ontstond er een geduchte waterdood in *Zeeland*, welke verscheiden dijkbreuken veroorzaakte en aanmerkelijke schade ten gevolge had.
- Den 2den dito 1677 stierf MARGARETHA GODEWYK, Dichteres.
- Den 3den dito 1618 veranderde Prins MAURITS de regering te *Amsterdam*.
- Den 3den dito 1710 stierf de Nederlandsche dichter LUCAS ROZING.
- Den 3den dito 1821 ontstond er een hevig oproer te *Bahia*, tegen de regering van *Portugal*.

ARNHEM, den 3den November.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 2 Nov. 2 El 5 Palm 5 Duim; gewassen 5 O., gevallen 0 D
Den 3 dito 2 El 5 Palm 5 Duim; gewassen 0 D., gevallen 0 D

Heden morgen beviel voorspoedig van eenen welgeschapen zoon, JOHANNAMARIA OFFERMAN, geliefde Echtgenoot van W. L. BURGERS. Elst, bij Nymwegen, den 30sten October 1829.

Familie en Vrienden gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te merken.

† † † De POST van VROEDVROUW door overlijden vacerende, in de Gemeente *Heerde*, zoo worden alle behoorlijk geadmitteerde personen, naar dien post willende dingen, opperoepen, zich in de maand November 1829 bij vrachtvrije brieven en voldoende attesten, te adresseren aan den Ondergeteekenden Burgemeester van *Heerde*; het traktement bedraagt honderd gulden.

N. S. VAN MEURS.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

AANBESTEDING.

De AGENT van het **DOMEIN** te **TIEL** zal, als daartoe geautoriseerd, op **Donderdag** den **10den November 1829**, des voormiddags om **11 uren**, ten huize van **G. BROEKMA**, genaamd **den Teersdijk**, onder **Wycken**, ten overstaan van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur van **Wycken**, in het openbaar, aan de minsteischiende, bij inschrijving en opbod, aanbesteden; het **EENJARIG ONDERHOUD** van den grooten weg der **1ste Klasse**, No. 8, van **Grave** naar **Nijmegen**, bepaald van de scheiding van het Schiependuin der **Stad Nijmegen**, tot aan de **Nederasselsche brug**, aanvangende **10. Januarij 1830** en eindigende den **31sten December** deszelfs jaars.

Waarvan het Bestek en Condities ter visie liggen aan het Bureau van den Heer Administrateur der Domeinen in het eerste Ressort, te **Arnhem**, ter Secretarie van de Gemeente **Wycken**, en ten Kantore van den Agent voornoemd.

De Agent voornoemd,
J. RAGAY.

+ § + De Notaris **Mt. VAN HUGENPOTH**, residinge binnen **Arnhem**, als daartoe gecommiteerd, bij vovonis der Regtbank van eersten Aanleg, zitting houdende te **Arnhem**, zal op **Woensdag** den **18den November 1829**, 's voormiddags om **10 uren**, ten huize van den Kastelein **A. H. VERMEER**, in het **Hof van Berlijn** te **Zevenaar**, op hoogen doen inzetten, om **14 dagen** later, zijnde den **2den December**, ter zelve uur en plaats, finaal te worden verkocht.

1. Een stuk **BOUWLAND**, groot een Bunder en 50 Roeden, gelegen buitendijks op de **Nijlingen**, onder **Herwen**, onpalende ter eene de erfname van den Heer **VAN DER NENNE**, en ter andere zijde den Heer **VAN HUGENPOTH**, en anderen. En

2. Eene **WEIDE**, de **Bem** genaamd, gelegen onder **Groessen**, groot naar de Ambtskaart van de Lijmers fol. 24 No. 13, een Bunder en 77 Roeden.

Nadere informatie zijn te bekomen ten Kantore van gez. Notaris **Mt. VAN HUGENPOTH**, alwaar de Veil-Condities tijdig voor een ieder ter visie zullen liggen.

WORDT BEKEND GEMAAKT.

Dat de Hoog Wel Geboren Heer **J. H. BARON VAN DELEN**, Heer van **Druten** en den **LAKENBURGH**, enz. enz., op **Dingsdag** den **1sten December 1829**, des voormiddags ten **9 uren**, ten huize van den Kastelein **GEURT VENENDAAL** te **Druten**, in het openbaar zal doen Verpachten voor zes jaren:

Een Welheklanten **WIND-KOORNMOLEN**, met daarbij zijnde **ROSMOLEN**, **MOLENAARSHUIS**, voorzien van ruime **KEUKEN**, **KAMERS**, **ZOLDERS**, **ACHTERHUIS** en verdere **GEMAKKEN**, **broodbakkerij**, daarbij staande **SCHUUR**, **VARKENS-KOT**, groote **TUIN** en **TEELLAND**.

Alles staande en gelegen, in het wel gesitueerd en neringrijk **Dorp Druten**, Arrondissement **Nijmegen**, thans in pacht bij **A. VAN DEN HEUVEL**, Gz.

ZEG HET VOORT.

NB. Nadere informatie te bekomen bij den Rentmeester **SCHMITT** te **Druten**, alwaar de **Condities acht dagen** te voren voor een ieder ter visie zullen liggen.

BENEDICT TILNIUS,
te **STADTLOEN**,

Recommandeert zich tot het leveren van alle soorten van nieuwmoetsche Geslepen **KAGCHELS**; allerhande soorten van bijzonder nuttige en fraaije **Yzeren KOOK-MACHINE'S**, van 3 tot 22 Gaten, met al derzelve toebehooren; in dezelve zijn ook van 1 tot 3 **Braad-Ovens** of **Kagchels**, een **Waterketel**, ter grootte van 2 tot 12 **Emmers**, welke door een **Kraan** afgetapt wordt, en worden met ordinar hand, Tuif of **Kolenvuur** gestookt, ook hebben zij het bijzonder nut, dat in **Keukens** alwaar het **Rookt**, de **Rook** niet den minsten hinder meer veroorzaakt; verder levert hij alle soorten van gepolijste, gegotene **Yzeren VYZEES**, bijzonder geschikt voor **Apothekers**; alle soorten van gemaildeerde **Kastrollen** en **Potten**; ook gegoten **Dak-Pannen**, **Watergaten** en **Waterpijpen** van 28 **Nederlandsche duimen** tot 3 en 4 **palmen**; alsmede gegoten **Yzeren Paarden-Kribben** en **Ruiven**; die bijzonder nuttig voor de gezondheid van **Paarden** zijn. Hij verzoekt degenen, welke tot bovengemelde **Goederen** geneigd zijn, hem te laten weten, zoodat hij zich aldaar kan laten zien, in het klein zijn, bij hun Ed. vervoegen. Hij logeert **Dingsdag** den **3den November**, te **Arnhem**, in het **Logement het Veldhoop**.

§ § § De Ondergeteekende berigt langs dezen weg aan zijne geerde Begunstigers, dat hij op **heden** avond, **Dingsdag** den **3den November**, eene **BUITENGEWONE REPRESENTATIE** zal geven, geheel en al ten behoeve van den heer **GUERTENER JR.**, eerste Ridder van **Arnhem**. — De verschijnende, geheel nieuwe, **Troeren**, die deze Heer zoo te Paard als op andere wijzen de eer zal hebben te verrigten, zullen het geerde publiek ten hoogste verbazen en tevens veel genoegen verschaffen: — op de rondgebraste **Bijzitten** zijn dezelve meer omzieterven: — De heer **GUERTENER**, dankbaar voor het gunstige onthaal, hem van wege het **Arnhemsche Publiek** te beurt gevallen, zal geen moeite ontzien, om dezen avond eer van de luisterrijke te doen zijn. **Arnhem**, den **3den November 1829**.

BAPTISTE LOUSET

+ § De Ondergeteekende met primo November zijt **HUIS** en **BAKKERY** in huur overgedaan bevoondende alle zijne geerde **Kalanten** en **Vrienden**, voor de gedurende 27 jaren in de betrekking van **Hun Edele genotens begunstiging** en beveelt zinnen genoemden **Knecht** voor het vervolg in **Hun Edele dienst** aan; niet twifelende of dezelve zal zich die begunstiging, door eene voortdurende goede bediening, zijner **Kalanten** waardig maken, te meer daar hij gedurende zijne 13jarige dienst bij de **Ondergeteekende** zich de behandeling van **Brood** en **Beschuit** enz., zoo heeft eigen gemaakt, dat de **Bakkerij** zonder eenige verandering op den **ouden voet** zal worden gecontinueerd.

Arnhem, den **2den November 1829**,

A. BLANKENBERG.

De Tandmeester
LEHMAN JOSEPH SON

Zal, van **Dingsdag** den **3den** tot **Vrijdag** den **5den November**, over alle gebreken der **TANDEN** te spreken of te ontbieden zijn bij den heer **ROBERT**, in de **Kroon**, op de **Groote Markt**, te **Arnhem**.

- ** **J. OOMKENS**, te **Groningen**, is door aankoop eigenaar geworden van de nog voorhanden zijnde Exemplaren van
 - I. **J. F. RUFFE**, *Theoria der hedendaagsche Muzyk*, in 2 deelen, gr. 8vo. en 79 folio Muziek-Platen, waarvan de prijs voorheen was f 10-60, doch nu, zoo lang de voorraad strekt, aan de eerstkomenden zal worden afgeleverd voor f 5-00. Dit werk, waarin de ervaren schrijver zich vooraf heeft is opgeleid op duidelijkheid, is juist daarom bijzonder geschikt tot eindelijk derwijs, zonder behulp van een legemeester, terwilt der Muziek-platen, alles tot opheldering van moeilijke vraagstukken afdoen. Het bevat voorts niet alleen de leer der accoorden, van den contrapunt en de compositie, maar men vindt er ook het een en ander in over de *Geschiedenis der Muzyk*, hetgeen dit werk voor het gebruik des te aangenamer en onderhoudender maakt.
 - II. **HAZEU**, GZ. ZON, *Nieuwe Stichtelijke Liederen* voor de Huizezinnen en Gezelschappen der Christenen; met nieuw gecomponeerde Zangwijzen, die even zoo gemakkelijk als de Psalmen gezongen en gespeeld kunnen worden; door **DIJK VAN DER REYDES**, N. ZON, met 113 Muziek-platen, gr. 8vo., in twee deelen compleet à f 4-00.

** Bij **H. C. A. THIEME**, te **Zutphen**, is van de pers gekomen en in de voornaamste Boekwinkels verkrijgbaar gesteld:

- I. **EURIPIDIS ANDROMACHE** cum veteribus scholiis, ex editione *nicolai Rectoris* f 3-00.
- II. **F. JACOBS** en **F. W. DÖRING**, Latijnsch leesboek, ter dienste der **Nederlandsche jeugd** bewerkt door **G. LEXN**, Rector der Latijnsche Scholen, te **Zwolle**, 5de deel f 1-10.
- III. **F. A. SVEERS**, Rector te **Oudenaarde**, het Latijnsch van **Cebes den Theban**, ten gebuik der Latijnsche Scholen, met een daar achter gevoegd **Woordenlijst** f 0-40.
- IV. **D. BOMHOFF**, HZ., *Nieuw Woordenboek der Nederduitsche en Engelsche Taal*, 2de deel f 6-25. Idem het **Engelsch, Nederduitsch en Nederduitsch-Engelsch**, 2 deelen f 10-00.
- V. **Gulliver's Voyage to Lilliput**, ter vertaling in het **Nederduitsch** f 6-00. Voorts debiteert dezelve met veel succes, ten behoeve der **Latijnsche Scholen**.
- STRUCHMEIER**, *Rudimenta Linguae Graecae*, 2 deelen f 1-10.
- BERGMAN**, *Handwoordenboek der Grieksche taal*, 2 deelen f 7-50.
- JACOBS**, *Grieksche Leesboek voor eerstbeginnenden*, 2 deelen f 6-00.
- BRÖDER**, *Latijnsch Leesboek voor eerstbeginnenden*, 2de druk f 2-00.
- DÖRING**, *Vertalingsproeven voor meer gevorderde Leerlingen in de Latijnsche taal*, 2 deelen, 2de druk f 2-65.
- DORN ARFFEN**, *Grammatica latina in Scholasticum usum*, 2de dr. f 2-92. Idem, *verkorte Latijnsche Spraakkunst* f 0-90.
- JANSEN**, *Lexicon Latino-Belgicum* f 6-40.
- FRYBEMAN**, *Nieuw Nederduitsch-Latijnsch Woordenboek*, 2 deelen f 7-00.

- I. **W. GÖTTSCHE LOWENSTERN**, *Handboek der Godsdienst*, en met een aantal afgevoerde **Katechismen** verrijkt. Behandeling voor jonge leeraars en onderwijzers in de **Godsdienst**, van allerlei **Kerkgenootschappen** f 3-75.
- II. *De drie Kruiswegen des jeugdigen levens*. Een Geschenk voor **Tongelingen** en **Jonge Dochteren**. Op velin papier in **Karfouten** band f 2-50.
- III. **F. S. ALEXANDER**, *Verhandeling over het afwisselend en zinnig Zichtskarakter* en de daarop gebouwde wijziging in de **Geesteskundige** behandeling. Bekend door de **provinciale Commissie van Gemeenschappig onderzoek en beoordeeling in Gelderland** f 1-10.
- IV. **F. HÖRSTAA**, *Zedelijke en Godsdienstige Vertoogen*, 2 Stukjes f 2-50.
- V. *Wederlegging der Verantwoordelijkheid over de verantwoordelijkheid der Ministers*, volgens het **Nederduitsch Staatsregt** f 0-75.

Te **ARNHEM**, bij **C. A. THIEME**, Boekdrukker.